

Ministru prezidentes L.Straujumas runa Saeimā par 2015.gada Valsts budžeta projektu

Ļoti cienījamā Saeimas priekšsēdētājas kundze, godātie deputāti, ministri un klātesošie un visi, kas seko līdzī tiešraidē!

2014. gads Latvijas valsts attīstībai ir bijis zīmīgs – ir ieviests eiro un vidēja termiņa budžeta plānošana. Esam uzsākuši jaunā ES fondu plānošanas perioda investīcijas, ierindoju Latviju starp pirmajām Eiropas Savienības dalībvalstīm, kuras darbības programma ir guvusi atbalstu no Eiropas Komisijas. Papildus minētajam ir jānorāda, ka Valsts kase šogad ir atmaksājusi būtisku daļu no ekonomiskās krīzes laikā izsniegtā starptautiskā aizdevuma.

Tas ir labs pamats turpināt valsts izaugsmi.

Šodien mēs tiekamies, lai lemtu par svarīgāko – valsts budžeta projektu. Šis ir sociālās un nacionālās drošības budžets. Tas iesaistos ikvienu Latvijas iedzīvotāju. Ja salīdzinām valsti ar cilvēka organismu, tad valsts budžets ir mugurkauls, kas satur kopā līdzsvarā visu valsts darbības ikdienas mehānismu. Budžeta projekts ir izstrādāts maksimāli pēc pašreizējām valsts iespējām tā, lai katrs Latvijas iedzīvotājs būtu ieguvējs. Tas ir izstrādāts tā, lai valsts darbības organisms būtu rīcībspējīgs un efektīvs.

Budžets tapa, visiem ministriem un ierēdņiem ļoti atbildīgi kopā strādājot vienā komandā. Par pamatu tika ņemtas valdības noteiktās prioritātes - tautsaimniecības izaugsme, ģimenes un indivīda dzīves kvalitāte un valsts drošība.

Man ir tas gods piedāvāt Saeimas apspriešanai likumu „Par valsts budžetu 2015.gadam”, „Par vidējā termiņa budžeta ietvaru 2015., 2016., 2017. gadam” projektus, kā arī budžetu pavadošos likumprojektus.

Par budžeta pamatfaktiem. Valsts konsolidētā budžeta ieņēmumi nākamgad prognozēti turpat 7,3 miljardu eiro apmērā, bet izdevumi - 7,5 miljardu eiro apmērā. Salīdzinājumā ar 2014.gada plānu nākamgad paredzēts izdevumu palielinājums - 283,3 miljonu eiro apmērā. Nākamā gada budžetā deficīts plānots 1% no iekšzemes kopprodukta. Nākamgad inflācija plānota 2,4 % apmērā. 2015.gada valsts budžets ir sagatavots, balstoties uz Latvijas iekšzemes kopprodukta pieauguma tempu 2,8% apmērā.

Vispirms par labām izmaiņām katra cilvēka ikdienā. Esam darījuši visu, lai Latvijā ģimenēm un bērniem klātos arvien labāk.

Nodrošinot nodokļu politikas stabilitāti un ievērojot iepriekšējo apņemšanos mazināt darbaspēka nodokļu slogu, no 2015.gada 1.janvāra Iedzīvotāju ienākuma nodokļa likme tiks samazināta no 24% uz 23%. Tiks palielināta iemaksa otrajā pensiju līmenī no 4% uz 5%.

Labklājības ministrijas finansējumu nākamā gada budžetā pamatfunkciju īstenošanai paredzēts palielināt par 68,6 miljoniem eiro. No tā lielākā finansējuma daļa jeb 62,3 miljoni eiro paredzēti valsts sociālajiem pabalstiem. Ļoti svarīgi, ka varēsim palīdzēt ar lielāku summu bērnu kopšanas un ģimenes pabalstiem.

Nākamgad minimālo algu palielinām no 320 uz 360 eiro. Tas ir viens no veidiem, kā īstenot valsts stratēģisku attīstības mērķi – mazināt iedzīvotāju ienākumu nevienlīdzību. Savukārt no 2016. gada paredzēts ieviest diferencēto neapliekamo minimumu.

Darba samaksa tiks paaugstināta kultūras, veselības aprūpes, zemāko instanču tiesu, sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas darbiniekiem, nodrošināti asistenta pakalpojumi personām ar invaliditāti - tie ir tikai daži piemēri no iekasēto nodokļu pārdales publiskajā sektorā zemāk atalgotajiem darbiniekiem.

Sociālā un nacionālā drošība. Cilvēkam ir jābūt droši un stabili savā zemē. Sociālā drošība ir viena no nacionālās drošības būtiskākajām sastāvdaļām. Tādēļ ir paredzēts palielināt finansējumu Veselības ministrijai valsts pamatfunkciju īstenošanai par 31,1 miljonu eiro. Šie līdzekļi tiks novirzīti pacientu līdzmaksājumu samazināšanai, zemāk atalgotu

medicīnas darbinieku algu paaugstināšanai, kompensējamiem medikamentiem, ambulatorās veselības aprūpes rindu mazināšanai un stacionāro pakalpojumu palielināšanai.

Drošība, protams, ir arī aizsardzība. Nacionālā drošība jau arī nosaka valsts stabilitāti, tā dod pamatu labklājībai un investīcijām. Mūsu Latvijas mājām, mūsu Eiropas mājām ir jābūt aizsargātām. Nacionālajai drošībai ir atvēlēts viens no būtiskākajiem izdevumu pieaugumiem. Aizsardzības ministrijas finansējums valsts pamatfunkciju īstenošanai tiek palielināts par 37,9 miljoniem eiro. Šie līdzekļi ir paredzēti Latvijas armijas un zemessardzes kaujas spēju stiprināšanai. Tiks izveidotas īpašas paaugstinātas gatavības zemessardzes rotas. Šāda finansējuma piešķiršana iezīmēs mērķtiecīgu virzību uz finansējumu aizsardzībai 2 % apmērā no IKP 2020. gadā. Savukārt, lai stiprinātu valsts iekšējo drošību, paredzēts piešķirt papildu 21,5 miljonus eiro Iekšlietu ministrijai valsts pamatfunkciju īstenošanai, tai skaitā darbinieku atlīdzībai.

Pievērsīšos tautsaimniecības izaugsmei.

Nodokļu politikas jomā piedāvājam paredzamu, skaidru nākotni. Bez Iedzīvotāju ienākuma nodokļa likmes samazināšanas no 24% uz 23% valdība nepiedāvā veikt citas būtiskas nodokļu likmju izmaiņas. Jaunās valdības deklarācija ir vērsta nevis uz nodokļu likmju celšanu, bet uz nodokļu iekasēšanas uzlabošanu - lai nodokļu ieņēmumu apjoms pret iekšzemes kopproduktu būtu 1/3 apmērā. Protams, tas saistās ar uzdevumiem ēnu ekonomikas apkarošanā un nodokļu administrēšanā. Plānots, ka 2015.gadā budžeta ieņēmumi palielināsies par 0,21% no IKP.

Ļoti ceru arī, ka "Liepājas metalurga" darbības atsākšanās varētu būtiski veicināt IKP izaugsmi.

Būtisks atbalsts sniegts Latvijas lauksaimniekiem, 2015. gadā atvēlot Zemkopības ministrijai 33,3 miljonus eiro, 2016. gadā – 26,3 miljonus eiro un 2017. gadā – 1,7 miljonus eiro valsts atbalstam lauksaimniekiem. Tā nodrošināsim vienlīdzīgākus konkurences noteikumus ES iekšējā tirgū.

Latvijas fiskālā disciplīna un atbildīga makroekonomiskā politika 2014.gadā ir nesusi augļus paaugstinātu kredītreitingu veidā. Nākotnē tas ļaus mums izdevīgāk pārfinansēt valsts parādu un kopumā piesaistīt lētākus kredītlīdzekļus. 2015.gadā ir plānota atmaksā aizņēmumam no Eiropas Komisijas pamatsummas 1,2 mljrd. eiro apmērā. Uzsāksim arī atmaksāt Pasaules bankas pirmā aizņēmuma pamatsummu, pārskaitot Pasaules Bankai 60,05 miljonus eiro. Līdz ar to 2015.gadā ir plānots valsts parāda samazinājums 5,1% apmērā.

Vēlos pievērst uzmanību arī mūsu budžeta ieguvumiem no plašākām - Eiropas Savienības fondu iespējām. Īstenojot Latvijas intereses ES sastāvā, neviens budžeta process nav nodalāms no ES fondu investīciju iespējām. Jaunais ES fondu plānošanas periods paver Latvijai iespēju nākamo septiņu gadu laikā investēt 4,4 miljardus eiro Latvijas izaugsmei un attīstībā.

2015.gadā ES investīcijas ļaus mums integrēt darba tirgū sociālās atstumtības riska grupas - ilgtermiņa bezdarbniekus un jauniešus. Investīcijas ļaus mazināt to cilvēku skaitu, kas pakļauti nabadzības riskam. Valsts varēs sniegt atbilstošas apmācības un palīdzēt uzlabot veselības stāvokli. ES fondu atbalsts paredzēts arī primārās enerģijas patēriņa samazināšanai, uzlabojot energoefektivitāti privātajā un publiskajā sektorā, tai skaitā uzlabojot energoefektivitāti industriālajā ražošanā un atbalstot energoefektivitātes palielināšanu sabiedriskajā transportā.

Tāpat starp plānotajiem būtiskākajiem ES fondu finansējuma galamērķiem ir investīciju palielināšana pētniecībā un attīstībā, privāto investīciju piesaistes veicināšana, sadarbības aktivizēšana starp pētniecības institūcijām un uzņēmējiem. Ievērojami ieguldījumi paredzēti informācijas un komunikāciju tehnoloģiju un transporta infrastruktūras uzlabojumiem, kas tieši ietekmē ekonomikas produktivitāti un ir pamats plašākai nodarbinātībai un dzīves kvalitātes pieaugumam.

Šī gada budžeta veidošanā viena no visvairāk diskutētajām nozarēm bija izglītība. Gribu izteikt cieņu visiem skolotājiem, kas strādā pie mūsu bērnu un mazbērnu izglītības. Jūsu darbs ir nenovērtējami svarīgs. Man žēl, ka skolotāji ir bijuši par daudz ierauti tajā darbā,

ko veic ministrija savu reformu procesā. Visiem ir svarīgi skaidri noteikumi, visiem svarīgi ir paredzama nākotne. Izglītības nozarei ir nepieciešams skaidrs finansēšanas modelis, un pie tā jaunā ministre aktīvi strādā. Lai sekmētu Latvijas izglītības kvalitāti, Izglītības un zinātnes ministrijas nākamā gada budžetu plānots palielināt par teju 31,4 miljoniem eiro un rezervēt papildu 3 miljonus eiro pedagogu darba algu palielināšanai no nākamā gada 1. septembra. Papildu līdzekļi paredzēti gan zinātniskās darbības attīstībai augstskolās, gan pedagogu algu palielināšanai. Esam pildījuši iepriekš dotos solījumus, un es arī ceru uz tālāku konstruktīvu sociālo partneru un valdības dialogu par izglītības finansēšanas modeli.

Pašvaldībām ir ārkārtīgi būtiska loma valsts izaugsmē. Mums jāstrādā vienotā komandā. Šonedēļ parakstīju Ministru kabineta un Latvijas Pašvaldību savienības vienošanās un domstarpību protokolu, kur vienojāmies par budžetu un turpmākajiem sadarbības jautājumiem. Gribu izmantot šo gadījumu, lai vēlreiz pateiktos visām pašvaldībām par atvērto un konstruktīvo dialogu! Valdība ir atbalstījusi priekšlikumu par papildu finansējuma piešķiršanu pašvaldībām 6,5 miljonu eiro apmērā 2015. gadā. Tas nodrošina, ka finanšu izlīdzināšanai starp pašvaldībām tiek paredzēts finansējums 36,5 miljonu eiro apmērā. Valdības piedāvātajā budžeta projektā nevienai pašvaldībai nav līdzekļu ieņēmumu samazinājuma, salīdzinot ar 2014. gadu. Šāds valdības piedāvājums samazinās arī reģionālo nevienlīdzību.

Un īsumā par iepriekš teikto: papildu līdzekļus 2015. gada budžetā pret 2014. gadu un finansējuma pieaugumu izjutīs visas nozares. Šoreiz mums bija iespējams izskatīt papildus 240 miljonu sadalījumu nākamā gada budžetā. 240 miljoni ietver gan pagājušajā gadā pieņemtos lēmumus par papildu finansējumu, gan jaunās politikas iniciatīvas 133,2 miljonu eiro apmērā, gan citus prioritāros papildu pasākumus 46,5 miljonu eiro apmērā.

Par vēlmēm un reālo dzīvi. Visas vēlmes uzreiz dzīvē nekad nav iespējams apmierināt. Taču, atceroties par augstākiem mērķiem, vienmēr ir iespējams soli pa solim uzdevumus sasniegt. Tāpēc es ļoti ceru, ka mēs visi sev atgādināsim par fiskālo disciplīnu, par darbu pēctecību un par saskaņotu valsts izaugsmi. Ēnu ekonomikas apkarošana, tiesu sistēmas reformas, izglītības un veselības sistēmu pilnveidošana, pašvaldību finanšu izlīdzināšanas likuma izstrāde un citi valsts attīstībai svarīgi jautājumi ir tie reālie uzdevumi. Tos pēc iespējas labāk īstenojot, mēs varam nodrošināt Latvijas un ikvienas ģimenes, ikviena cilvēka labklājības celšanu.

Noslēgumā vēlreiz gribu izteikt vissirsnīgāko pateicību visiem savas valdības ministriem par atbildīgo komandas darbu. Paldies finanšu ministram un Finanšu ministrijas ierēdņiem par profesionālo sniegumu. Tāpat paldies saku visiem sociālajiem partneriem par spraugu dialogu. Paldies, vēlos teikt arī Valsts prezidentam Andrim Bērziņam par pausto atbalstu.

Cienījamā Saeimas priekšsēdētāja,

Godātie deputāti!

Aicinu Saeimu apstiprināt piedāvātos valsts budžeta likumprojektus!